

Кобеля-Звір Мар'яна Ярославівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики;

Звір Юрій Васильович

здобувач кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,

Львівський торговельно-економічний університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-334-0-4>

ГРАНТОВІ МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ «EU4HEALTH» ДЛЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Програма EU4Health була прийнята Європейською Комісією як відповідь на пандемію COVID-19 і для посилення кризової готовності в ЄС. Розробники передбачали, що вона зробить внесок у вирішення довгострокових проблем охорони здоров'я шляхом побудови міцніших, стійкіших і доступніших систем охорони здоров'я. Програма EU4Health із бюджетом на період 2021–2027 5,3 мільярда євро є безпрецедентною фінансовою підтримкою ЄС у сфері охорони здоров'я. EU4Health – це чітке повідомлення про те, що охорона здоров'я є пріоритетом для ЄС і є одним із головних інструментів, які прокладають шлях до Європейського Союзу у контексті охорони здоров'я [1].

EU4Health працює на досягнення чотирьох загальних цілей, що представляють амбіції програми, і десяти конкретних цілей, що представляють сфери втручання:

- **Покращувати і зміцнювати здоров'я;**
 - Зміцнення здоров'я та профілактика захворювань, зокрема раку;
 - Міжнародні ініціативи в галузі охорони здоров'я та співробітництво;
- **Захистити людей;**
 - Профілактика, готовність і відповідь на транскордонні загрози здоров'ю;

- Доповнення національних запасів основних продуктів, що стосуються кризи;
- Створення резерву медичного та допоміжного персоналу;
- **Доступ до лікарських засобів, медичних приладів та продуктів, що стосуються кризи;**
- Забезпечення доступності цих продуктів;
- **Зміцнювати системи охорони здоров'я;**
- Розширення даних про здоров'я, цифрові інструменти та послуги, цифрова трансформація охорони здоров'я;
- Покращення доступу до медичної допомоги;
- Розробка та імплементація законодавства ЄС у сфері охорони здоров'я та прийняття відповідних обґрунтованих рішень;
- Інтегрована робота між національними системами охорони здоров'я [1].

У межах програми можна виділити такі типи грантів: гранти спільної дії, операційні гранти і прямі гранти.

Гранти спільної дії спрямовані для досягнення цілей політики ЄС і втілюються консорціумом, в який входить принаймні 22 країни.

Операційні гранти спрямовані на функціонування органу, метою якого є формування та підтримка політики ЄС.

Прямі гранти спрямовані переважно на уповноважені державні органи.

За рік після підписання угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі «EU4Health» Міністерство охорони здоров'я подало заявки на участь у 9 проектах. Європейська Комісія схвалила участь України в них та підтвердила понад 4,6 мільйона євро загального фінансування на їх реалізацію.

Йдеться, зокрема, про такі проекти:

- Профілактика серцево-судинних захворювань та діабету;
- Профілактика і моніторинг онкологічних та інших неінфекційних захворювань;
- Посилення інфекційного контролю у лікарнях та серед медичних працівників;
- Покращення діагностики рідкісних захворювань та обмін досвідом у їх лікуванні між країнами ЄС;

- Навчання фахівців із контролю за лікарськими засобами та медичними виробами стандартам ЄС, а також новітнім методам лікування й оцінки медичних технологій;
- Впровадження європейської системи оцінки безпеки крові, тканин та клітин людини;
- Інтеграція української системи електронного здоров'я до єдиної електронної системи охорони здоров'я ЄС;
- Взаємодія між країнами ЄС з метою спільного формування пріоритетів, цілей та заходів для покращення глобального здоров'я громадян ЄС;
- Посилення системи реагування на транскордонні загрози та епіднадгляд за ними [2].

Процес залучення грантових ресурсів складається з кількох ключових етапів.

1. Процес пошуку актуального і релевантного конкурсу в межах програми. Можливості фінансування в межах Програми EU4Health публікує Виконавче агентство з питань охорони здоров'я та цифрових технологій (HaDEA). Тим, хто хоче залучати грантове фінансування програми, рекомендовано частіше відвідувати сторінку HaDEA щодо конкурсів пропозицій [3].

2. Створення консорціуму і вибір країни лідера. Варто пам'ятати, що гранти спільної дії спрямовані для досягнення цілей політики ЄС і втілюються консорціумом, в який входить принаймні 22 країни. Віднайти релевантного партнера можна або використавши власні зв'язки, або ж скориставшись відповідною вкладкою на сайті FTOP, а саме «Оголошення про пошук партнерів» [4].

3. Підготовка стратегії реалізації програми та загального бюджету. На цьому етапі заявнику та членам консорціуму необхідно: враховувати стратегічні документи Європейського Союзу (такі, як стратегії, політики, плани); брати до уваги цілі, пріоритети та річні робочі програми «EU4Health», а також пам'ятати, що усі гранти мають підсилювати програми, які реалізовуватимуть державні установи МОЗ.

4. Розробка проектної пропозиції. На цьому етапі необхідно враховувати ключові критерії програми:

- *Доречність* (чіткість та послідовність проекту, його цілей і планування; відповідність темі, пріоритетам і цілям конкурсу; можливість використання результатів в інших країнах).

- *Якість розробки та реалізації проекту* (технічна якість; логічні зв'язки між виявленими проблемами, потребами та запропонованими рішеннями; реалізація проекту в запропоновані терміни).

- *Якість команди проекту та механізми співпраці* (якість консорціуму та команд проекту; відповідні процедури та механізми вирішення проблем для співпраці в межах команд проекту та консорціуму).

- *Вплив* (амбіції та очікуваний довгостроковий вплив результатів на цільові групи/населення; стабільність результатів після закінчення фінансування ЄС).

Організаціям-заявникам доречно користуватися консультаційною підтримкою Центру громадського здоров'я як національного координатора. На консультаціях експерти Центру роз'яснюють вимоги Єврокомісії та пояснюють, як правильно готувати заявки для участі у відкритих конкурсах [5].

5. Подача заявки на сайті FToP. Початковою стадією цього етапу є реєстрація учасника на порталі FToP [1]. Бенефіціари та афілійовані організації повинні зареєструватися в реєстрі учасників [6] і бути підтверджені Центральною службою перевірки (REA Validation). Для перевірки їм буде запропоновано завантажити документи, що підтверджують правовий статус і походження.

6. Етап оцінки заявки Єврокомісією – може супроводжуватися рекомендаціями експертів щодо виправлення зауважень, а фіналізується підписанням грантової угоди за умови підтримання проектної пропозиції грантодавцем.

7. Етап реалізації проекту та фінансування кожної держави-члена консорціуму – розпочинається після підписання грантової та консорціумної угоди.

Експерти переконані, що EU4Health прокладе шлях України до Європейського Союзу у галузі охорони здоров'я, адже інвестує грантові ресурси в невідкладні пріоритети охорони здоров'я, а саме: відповідь на кризу COVID-19 та зміцнення стійкості ЄС до

трансграничних загроз здоров'ю; Європейський план подолання раку; Фармацевтична стратегія для Європи. Інші сфери, такі як цифровізація систем охорони здоров'я, зменшення кількості інфекцій, стійких до антимікробних препаратів та покращення вакцинації, також будуть удосконалені завдяки використанню грантових інструментів цієї програми.

Очевидним ефектом від реалізації проектів, підтриманих у межах програми, буде сприяння здоровому способу життя та запобігання поширенню захворювань, а також покращення наявності та цінової доступності лікарських засобів. Факт приєднання нашої держави до програми надважливий: «EU4Health» допоможе Україні відновити та відбудувати систему охорони здоров'я у воєнний та повоєнний період. Розв'язання спільних задач на шляху до поліпшення здоров'я громадян України як невід'ємних членів спільноти європейських країн – наслідок реалізації проектів у межах Програми «EU4Health».

Список використаної літератури:

1. EU4Health Programme (EU4H). URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/eu4h>
2. Міністерство охорони здоров'я України. Програма Європейського Союзу EU4Health. URL: <https://moz.gov.ua/programa-evropejskogo-sojuzu-eu4health>
3. Список відкритих конкурсів пропозицій (грантів), якими керує HaDEA. URL: https://hadea.ec.europa.eu/calls-proposals_en
4. Funding & Tender Portal. Find calls for proposals and tenders. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>
5. Програма EU4HEALTH. URL: <https://hubz.ua/news/programa-eu4health-startuvalo-podannya-zayavok-na-grant/>
6. Реєстр учасників. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/how-to-participate/participant-register>